



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6294/2021
16.06.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Едвард Штулић адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Вита Ђорђевић адвокат из ... и умешача на страни туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Владо Павићевић адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1029/21 од 18.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 16.06.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1029/21 од 18.03.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1815/17 од 04.11.2020. године, ставом првим изреке, дозвољено је мешање умешача ББ из ... у ову парницу на страни туженог ВВ из Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени, по основу уговора о зајму новчаних средстава обавезе на исплату дуга у износу од 8.714.577,06 динара са законском затезном каматом од 02.07.2012. године до исплате, и по основу уговора о зајму новчаних средстава износа од 469.504,40 динара са законском затезном каматом почев од 02.10.2012. године па до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 284.361,00 динар у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев умешача за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1029/21 од 18.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1815/17 од 04.11.2020. године у првом, другом и трећем ставу изреке. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени и умешач су поднели одговоре на ревизију, са предлогом да се иста одбије као неоснована, а тужилац обавезе да туженом накнади трошкове поступка поводом тог правног лека.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да тужиочева ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члан 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, умешач (сестра тужиоца) је током 2004. године позајмила туженом износ од 40.000 евра, без тачно уговореног рока враћања позајмице. Уговарачи су тада постигли и договор да ће тужени, осим позајмљеног новца, исплатити умешачу и део добити коју оствари у послу за који је узео позајмицу. Тужени је до 2011. године умешачу вратио део позајмице у износу од 7.000 евра. Током те године умешач је, по наговору тужиоца, предложила туженом да сачине писани уговор о зајму и тада су констатовали да постоји обавеза туженог у висини од 86.100 евра. По договору туженог, умешача и тужиоца уговор о зајму су 02.11.2011. године закључили тужилац као зајмодавац и тужени као зајмопримац, на износ позајмице од 86.100 евра са роком враћања од осам месеци - до 01.07.2012. године, без камате. Потписи уговарача оверени су код суда под Ов. .../... . Тужени и умешач су накнадно извршили прерачун дуговања и утврдили да постоји дуг у износу од још 4.000 евра, за који је између тужиоца и туженог такође закључен писани уговор о зајму од 15.06.2012. године са роком враћања најкасније до 01.10.2012. године. Уз сваки уговор тужени је потписао и признанице од 02.11.2011. године на износ од 8.714.577,06 динара и од 15.06.2012. године на износ од 469.504,40 динара. Тужени је у наредном периоду од пет година, до краја 2016. године, враћао зајам тако што је тужиоцу предавао новац у готовини који је он након тога предавао умешачу. Од почетка 2017. године, након сазнања умешача да тужилац задржава новац који му је тужени предавао, тужени новац исплаћује умешачу лично и он је свој дуг на тај начин у целости исплатио.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је предмет уговора о зајму било потраживање умешача, тако да је тим уговорима и признаницама симулирано да тужени дугује тужиоцу оно што је, по основу позајмице примљене током 2004. године, дуговао умешачу. Из тих разлога, по становишту судова, уговори о зајму немају свој основ и ради се о привидним уговорима који немају дејство међу уговорним странама, због чега су то ништави правни послови у смислу члана 103. став 1. у вези са члановима 52. и 66. став 1. Закона о облигационим односима, тако да не постоји обавеза туженог на измирење обавезе из тих уговора.

Изложено правно становиште прихвата и ревизијски суд, због чега тужиочево наводе о погрешној примени материјалног права сматра неоснованим.

Одредбом члана 51. Закона о облигационим односима прописано је: да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ (став први); да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима (став други);

да се претпоставља да обавеза има основ иако није изражен (став трећи). Према члану 52. тог закона, ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав. Основ уговора је непосредан, типични правни циљ који уговорник жели постићи преузимањем обавезе према другој уговорној страни. Основ уговора пружа правно објашњење због чега је он закључен и којим разлозима су уговорници били подстакнути на закључење уговора. Код уговора о зајму, обавеза зајмопримца да зајам врати има свој основ у обавези зајмодавца да зајам да. У конкретном случају, уговори о зајму које су странке закључиле немају свој основ јер тужилац није дао новац на зајам туженом, па зато не постоји ни основ обавезе туженог да му позајмљени износ врати.

Нису основани ни наводи тужиоца да су нижестепени судови пропустили да примене члан 66. став 2. Закона о облигационим односима, јер уговори о зајму прикривају уговор о упућивању (асигнацији). Овим наводима тужилац потврђује да он новац није позајмио туженом, већ да у односу на њега иступа као прималац упута (асигнатар), овлашћен да у своје име прими испуњење обавезе туженог из уговора о зајму закљученог са умешачем - зајмодавцем. Међутим, по становишту ревизијског суда, у овом случају се не ради о тој врсти правног посла. Према члану 1020. Закона о облигационим односима, упућивањем (асигнацијом) једно лице - упутилац (асигнант) овлашћује друго лице - упућеника (асигната) да за његов рачун изврши нешто одређеном трећем лицу, примаоцу упута (асигнатар), а овога овлашћује да испуњење прими у своје име. У конкретном случају, умешач није овластила тужиоца да извршење обавезе коју тужени има према њој по основу дате позајмице прими у своје име. Тужилац је од закључења уговора о зајму па све до краја 2016. године новац примљен од туженог предавао умешачу, што значи да испуњење обавезе туженог није примио у своје име, већ у име умешача.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Трошкови туженог за одговор на ревизију, по оцени Врховног касационог суда, нису били нужни. Због тога је његов захтев за накнаду тих трошкова одбијен и на основу члана 165. став 1. у вези са чланом 154. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић